لزوم درک شرائط دوران صدور

دیروز بحث‌هایی مطرح شد، یک سؤال مهمش این بود: چطور است که سؤال از امام علیه‌السلام در این مورد که با کتب بنی فضال چه طور رفتار کنیم تا زمان امام عسکری علیه‌السلام مطرح نمی‌شود، خب فطحیه از سال شهادت امام صادق علیه‌السلام مطرح بودند و شش ماه بعد هم عبدالله افطح بود –صد و چهل و هشت- تا زمانی‌که از امام عسکری سلام الله علیه می‌پرسند، بالای صد سال می‌شود. ظاهرش در زمان امامت حضرت بوده است. سال امامت حضرت دویست و پنجاه و چهار بوده است. چطور می‌شود با این فاصله طولانی، درحالی‌که کتب بنی فضال هم بود و زمان ائمه دیگر هم بود، چرا آن وقت سؤال شد؟ این سؤالی بود که دیروز مطرح شد. سؤال خوبی است. راجع به فطحیه عرض کردم احتمال این هست که بزرگانشان برای حفظ جان امام کاظم علیه‌السلام خیلی زحمات کشیدند و خیلی مخفی کاری کردند؛ حسن بن علی بن فضال به احتمال خیلی زیاد یکی از آن‌ها است که از همان اول مطلب دستش بوده است. برای این محافظت کاری سراغ عبدالله افطح رفت. این احتمالات را عرض کردم. ما که آن زمان نبودیم تا ببینیم چه شرائط سخت اجتماعی بوده، آن‌ها می‌فهمیدند. الآن یک ظاهری را برای ما نقل می‌کنند. ظاهر حال هم چیزی بیش نمی دانیم. مثلاً در نقلیات برای ظاهر حال جناب زراره آمده، وقتی شهادت امام صادق علیه‌السلام به او خبر رسید، ظاهر حال زراره در کتب تراجم تحیّر است. نمی‌دانست امام بعد از امام صادق چه کسی است. این ظاهر حال است. اما آیا واقعاً نمی‌دانست؟! مثل زراره خبر نداشت؟! این ظاهر حال با چیزی که شرائط آن زمان بود، اگر استبصارات و اعتبارات عقلائیه ای را حاکم کنیم، بعضی از چیزها را می‌توانیم طور دیگری نگاه کنیم. خب زراره پسرش را فرستاد تا ببیند امام علیه‌السلام چه کسی را تعیین کردند. هنوز برنگشته بود او وفات کرد. معروف است. قرآن را آورد و مصحف را باز کرد، گفت خدایا من امامت کسی را قبول دارم که این کتاب تو امامت او را می‌گوید. خب اولاً از چیزهای جالب این است که از همان زمان در وقت احتضار محتضر غیر از شهادتین، شهادت به ائمه اثنی عشر و امام زمان علیه‌م السلام بوده. این‌که در عروه مرحوم سید فرمودند تلقین شهادتین و تلقین ائمه اثنی عشرعلیه‌م السلام به محتضر مستحب است، چیزی نیست که بعدها درآمده باشد. همان زمان هم می‌بینید که بوده است. لذا زراره در حال احتضار گفت امامی که این قرآن می‌گوید. حالا آیا واقعا نمی‌دانست؟! ظاهر حال را که اینطور گفته اند. اما یک احتمالی که عرض می‌کنم این است: انسان چشمش را باز کند و ببیند در چه شرائطی زراره پسرش را فرستاد؛ در شرائطی بود که خود امام علیه‌السلام پنج جانشینی تعیین کرده بودند. در شرائطی که منصور ملعون تیغش را آماده کرده بود؛ می‌خواست حضرت را با شمشیر شهید کند که نشد. بعد با سمّ شهید کرد. حالا هم تیغ تیز کرده منصور بود تا امام بعدی را فوراً شهید کند. دستور داده بود. وقتی این را می‌بینیم آن وقت یعنی زراره این قدر بی عقل است که اگر می‌داند امام چه کسی است و شرائط را هم می‌داند، آن وقت داد بزند که امام بعدی امام کاظم علیه‌السلام هستند؟! این دیگر خیلی روشن است. یعنی زراره جلیل القدر این اندازه می‌فهمد که الآن وقت این است که بفهمیم اوضاع مدینه چه خبر است. پسر را بفرستد و اوضاع دستش بیاید. بی گدار به آب نزند و امام را معرفی کند و جان امام در خطر باشد. این هم یک نگاه است. زراره متحیر نیست. علاوه که روی حساب ظاهر زراره می‌داند که عبدالله افطح، پسر بزرگتر امام است. اما چون علم به امامت امام دارد کاری می‌کند که نمی‌گوید و به کتاب خدا واگذار می‌کند. یعنی هم در کتاب خدا تعیین ائمه اثنی عشر هست؛ فی علم الله تعالی باید در وقت مردن شهادت بدهد به امامت آن امام زمان. این‌ها خیلی جالب است.

علی ای حال آن زمان‌ها این جور بوده است. زمان‌هایی است که اگر شرائط را به دست بیاوریم، نگاه ما و دید ما نسبت به خیلی چیزهایی که به حسب ظاهر در کتاب‌ها یک نمودی دارد، عوض می‌شود. خیلی

هایش هم در آن بره ای که آنها فعال بوده نشده بیان بشود، بعضی از آنها بعداً بازتاب پیدا کرده است.

دیروز بحث ما در این بود که چه چیزی رخ داده است؟ سه احتمال در مورد تعبیر «خذوا بما رووا و ذروا بما رأوا» مطرح شد. این تعبیر در کتاب الغیبه شیخ الطائفه از جناب حسین بن روح رضوان الله علیه نقل شده بود. گفتیم این «ذروا ما رأوا» یعنی اعتقاد فاسدشان که در این کتابها نیامده؛ این احتمال اول بود. ای «ذروا ما رأوا» یعنی اعتقاد فاسدی که در این کتابها آمده. احتمال سوم هم «ذروا ما افتوا به» در فروعات فقهیه بود و در این کتابها هم آمده. این سه احتمال بود که مطرح شد. این سه احتمال را ذیل صفحه فدکیه با عنوانِ«خذوا بما رووا و ذروا بما رأوا» توضیح خوبی داده‌اند. من هم ذیل فرمایش ایشان مطلبی ارسال کرده‌ام.

بازبینی #3
ایجاد شده 1 ژانویه 2026 13:36:45 توسط ... .
به روزرسانی شده 4 مارس 2026 15:55:44 توسط ... .